

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. II. Sacerdos excommunicatus aut suspensus, etiam non toleratus,
validè inungit; illicitè extra necessitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

melitanis Alexander IV. & Minoritis Clemens IV.

Rodriguez.
Marcellus.
& S. Bened.
no.
Casarubins.

Et post pauca, allegato dicto privilegio Theatinorum, ita, inquit, tenent universaliter Rodrig. citatus, Marcellus à S. Bened. cui etiam sententiæ Calarubius subscripsisset, si privilegia, quæ dant hanc facultatem, vidisset. Quod similiter dicendum est de Portellio, qui est etiam contrariæ sententiæ quoad familiares verb. Sacrament. administ. §. 9. Hactenus Bruno.

33.
Quid sententia Portellii,

Quantum attinet ad Portellium, loco citato sic scribit: Servitoribus ac domesticis intrà Conventum degentibus, in morte & Paschate possunt Religiosi ministrare Eucharistiam & Extremam Unctionem & Confessionem. Comp. verb. *Familiares fratrum* §. 4. Idem intelligo de conjugato, qui nocte dormit extrà Conventum: huic enim poterunt eadem Sacramenta intrà Conventum ministrari, est enim commensalis continuus, Comp. cit. verb. §. 10. ex privilegio Benedictinorum. Ac de isto, si intrà Conventum sit in articulo mortis, cum semper ferè vixerit intrà Conventum, ac de stipendio illius, puto illi dandam esse à Fratribus Extremam Unctionem: secus si sit extrà Conventum. Hæc ille. Cui favet, ut bene notat Herinck, usus.

Herinck,

Cum autem consuetudo sit optima legum interpres, quidquid sit, an absolute liceat vel non liceat administrare hoc Sacramentum familiaribus extra Conventum; certum est, quod non expedit, ad conservandam pacem, & evitandum omne scandalum. Atque hæc satis de privilegiis Regularium in hac materia.

Sequitur alia difficultas, concernens omnes Sacerdotes; quæritur, inquam; an omnis Sacerdos sit validus Minister hujus Sacramenti, etiam excommunicatus non toleratus; & si sit validus, an etiam licitus, saltem quando alius haberi nequit. Responsio erit

CONCLUSIO II.

Sacerdos excommunicatus aut suspensus, etiam non toleratus, valide inungit; illicitè extra necessitatem.

34.
Sacerdos excommunicatus est validus Minister hujus Sacramenti.

Quod sit Minister validus, non videtur dubitandum; quàmvis enim requiratur jurisdictio aliqua in Ministro, attamen non omnino propriè dicta, qualis requiritur in Ministro Pœnitentiæ, ut antea dixi, sed latè dicta, qualis requiritur ad dispensandam Eucharistiam, ad baptizandum, confirmandum &c. sicuti ergo valet Baptismus, valet Confirmatio &c. absque ulla jurisdictione, etiam latè dicta;

ira quoque valet Extrema Unctio, ad quam necessitate Sacramenti requiritur solus Ordo sacerdotalis; veluti ad confectionem Eucharistiæ, quæ valida est à quocumque Sacerdote fiat, sive excommunicato, sive suspenso &c.

Alioquin in Clement. prius allegata, Religiosi, sine licentia Parochi administrantes hoc Sacramentum, non tantum debent excommunicari; sed Sacramentum sic collatum, debet irritum declarari, & iteratò possit suscipi novum Sacramentum, quæ omnia constat esse falsissima. Igitur de valore non est dubitandum.

Sed neque de illicito, ut sic loquit, in presentia alterius Sacerdotis, qui potest, & vult ministrare; quoniam per illas censuras prohibetur exercitium Ordinis, ut suppono; ergo ministerium hujus Sacramenti, quod est exercitium Ordinis sacerdotalis.

Sed quid, si solus Parochus nominatim excommunicatus aut suspensus adsit, & nulliplex ministrat, infirmus sine hoc Sacramento certò certius morietur? Numquid saltem tunc, talis Parochus poterit ministrare?

Respondeo; si in aliquo casu foret hoc Sacramentum absolute necessarium ad æternam salutem, posse, imò debere ministrare; cum censuræ, quæ pro disciplina Ecclesiastica sunt institutæ, non debeant vergere in apertum detrimentum animarum. Itaque Ecclesia, pro Mente fidelium, non censetur tali casu velle prohibere illud ministerium; immo fortè nec potest prohibere, tamen vellet, cum illa prohibitio, ut dixi, potius cederet in destructionem animarum, quàm in ædificationem.

Sin autem non sit talis necessitas, quàmvis foret magna utilitas, sicuti semper est; nihilominus videri posset, non esse licitum ministrare; argum. cap. *Quod in te* 11. de Pœnit. & remiss. ibi: *Licet autem per generale interdictum negetur omnibus tam Unctio, quam Ecclesiastica spoliatura.*

Si Ecclesia neget Extremam Unctionem tempore interdicti, etiam his, qui non fuerint causa interdicti, qui, alioquin innocentes, à Ministro, etiam innocente, possent illud suscipere cum maxima utilitate spiritus, & fortè etiam corporis. Cur non possit magis prohibere ne infirmus, quàmvis alioquin innocens, à malo Ministro possit illud recipere, non obstante maxima ejus utilitate?

Possibilitatem video. Nec latet lex, quæ generaliter prohibetur tali excommunicato vel suspenso administratio Sacramentorum. Unde ergo probatur, quòd Ecclesia dispense cum illo in Extrema Unctione? Et ideo Disp. 1. Sect. 8. Conclus. 3. non fuit ausus illam licentiam concedere. Interim inveniuntur, qui eam audient concedere, & de facto concedunt.

Fortè veris est (inquit Prepositus hic n. 44.) quod docent Alii, scilicet licere etiam

doct licet
rum esse mi-
nistrare.

eo casu nominatim excommunicato hoc Sacramentum ministrare: nam licet non sit ad salutem necessarium, est tamen maximè utile, & conducens ad remissionem venialium, & robur, contra diabolicos insultus maximè necessarium: ergo Ecclesia, quæ propter longè inferiorè utilitatem permittit commercium cum nominatim excommunicato, non censetur in nostro casu illud prohibere, & proinde licet Pastori in favorem alterius Sacramentum ministrare, Confir. id aliquo modo potest reduci in necessitatem.

Respondet
ad rationem
in contrae-
rium.

Ad rationem in contrarium allegatam, Respondet: de interdicto expressè statui; in nostro autem casu potius deduci contrarium, ex generali favore & communi sententia DD. qui tenent, propter magnam aliquam utilitatem licere communicare, etiam cum nominatim excommunicato. Ita Præpositus.

38.
Ad eandem
rationem
responsio
Arriaga.

At verò Arriaga disp. 54. n. 6. Ad instantiam, inquit, ex interdicto, quæ nos valdè vexat, potest responderi primò: Interdictum maximè respicere personas, quæ suscepturæ sunt Sacramentum illud; ponitur enim in odium, ut sic dicam, ejus communitatis: & licet hic aut ille causam non dederit, lex tamen illa generalis noluit facere distinctionem ullam: at quando infirmus habet jus ad suscipiendum hoc Sacramentum, æquum fuit in gratiam ipsius facere facultatem Sacerdoti excommunicato, ne infirmi sentiant damnum ob culpam Ministri.

Secundò responderi potest; Nobis aliunde constare, etiam excommunicatum nominatim posse ob necessitatem tertie personæ administrare Sacramenta; nam Confessionem potest audire ejus, qui de vita peticitur, potest in multorum sententia Eucharistiam dare &c. ergo cum non sit expressa lex, quæ excipiat Extremam Unctionem ab hac regula; nam ab altera de interdicto, utpote in diverso casu loquente, non licet argumentum trahere ad nostrum casum (ut diximus) satis bene possumus inferre, etiam licere circa Extremam Unctionem. Hæc ille.

39.
Contra a.
arguitur.

Sed contra secundam rationem: quia aliunde constat, posse ministrari in extremis Sacramentum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, ideo bene excipimus hæc duo Sacramenta à lege generaliter prohibente administrationem Sacramentorum: ergo cum aliunde non constet, posse ministrari Extremam Unctionem, malè eam excipimus ab illa generali lege.

Respondet
tunc ad 1.

Ad primam rationem dico; sæpius contingere, ut propter culpam Ministri innocens patiatur damnum. Sic enim extra periculum mortis, non potest quispiam ab excommunicato vitando suscipere Sacramentum Pœnitentiæ vel Eucharistiæ; estò nullus alius sit præsens, qui possit legitime illa Sacramenta ministrare: censetur autem, hoc damnum esse leve? Forè aliquando gravius, quàm quòd patitur infirmus ex non administratâ Extremâ Unctio-

ne, quando priùs suscepit Pœnitentiæ & Eucharistiam.

Ex quo destruitur responsio Præpositi; licet enim propter magnam utilitatem licitum sit communicare cum nominatim excommunicato, non tamen nisi in casibus, à jure expressis, vel communi DD. judicio receptis: non enim cujuscumque est judicare, quæ aut qualis utilitas sufficiat ad illam communicationem; nam, sicut dixi, magna utilitas potest esse Sacramenti Pœnitentiæ aut Eucharistiæ, etiam extra periculum proximum mortis; & tamen, communi judicio, non ideo licet illa Sacramenta recipere.

Unde quod Præpositus supra dicit: Ecclesiam propter longè inferiorè utilitatem permittit commercium cum nominatim excommunicato; hoc, inquam, probandum oportuit, non suppositum, intelligendo commercium in rebus sacris, & maximè in administratione Sacramentorum; cum enim communicatio in rebus sacris prohibita sit sub culpa mortali, in civilibus autem sub veniali tantum; liquet profectò, minorem necessitatem posse excusare à peccato hujus communicationis, quàm illius. Expectabimus itaque à Præposito, vel alio quopiam, ejus defensore, longè inferiorè utilitatem, propter quam Ecclesia permittit commercium cum nominatim excommunicato in administratione Sacramentorum.

Interim noto; minus verum esse, quòd dicit Arriaga sup. Suarium defendere sententiam Præpositi, & dicere, eam esse ex mente ferè omnium DD. Nam in primis to. 4. disp. 44. sect. 2. n. 6. sic ait: Dubitari secundò potest, an excommunicatus possit dare hoc Sacramentum propter necessitatem infirmi, quia aliàs sine illo morietur. Aliqui putant posse; quia non est verisimile, Ecclesiam voluisse hoc prohibere cum tanto discrimine infirmi. Verumtamen cum videamus, Ecclesiam non permittit dare vel accipere hoc Sacramentum tempore interdicti, verisimilius videtur, hoc etiam non permittit excommunicato.

Et to. 5. disp. 11. sect. 1. n. 23. Extrema Unctio, inquit, neque est per se medium necessarium, neque constat esse jure divino præceptam: semperque supponit pœnitentiæ & Absolutionem à peccatis, & ideo per se loquendo non conceditur interveniente censura in articulo mortis. Unde in dicto cap. Quod in de Pœnit. & remiss. dicitur, tempore interdicti generalis non esse dandam Extremam Unctionem: ergo nec dari potest, per se loquendo, à ministro excommunicato. Solum potest accidere casus, in quo infirmus sit incapax alterius Sacramenti, ut si nullum dedit Confessionis signum, & omni sensu ac motu privatus est, adeoque nec absolvi, nec communicari potest, tuncque dubitari potest, an Sacerdos excommunicatus possit tale Sacramentum ministrare.

40.
Destruitur
responsio
Præpositi

41.
Arguitur
Arriagæ ad
quod ait,
Suarium,
docuisse
sententiam
Præpositi,

Et quàmvis DD. frequenter hoc non tractent, tamen ex generalibus principiis positis videtur concludendum, in eo casu id licere; quia moraliter loquendo, & secundum ea, quae frequentius accidunt, fieri potest, ut æterna salus illius hominis pendeat ex receptione illius Sacramenti; quia fortasse erat tantum attritus, & per illud Sacramentum fiet ex attrito contritus: ergo jam tunc revocatur ille casus ad articulum absolute necessitatis moralis. Hactenus Suarez.

42.
Sententia
Præpositi
non placet
plerisque
DD.

Si hoc sit defendere sententiam Præpositi, & dicere, eam esse ex mente ferè omnium DD. nescio, quid sit eam negare. Intellego autem Præpositum docere, licitum esse nominatim excommunicato; ministrare Unctionem infirmo, sine alia necessitate, quàm quòd sit defensus sine hoc Sacramento. De eo quippe casu controversitur, & sententia affirmans id licere non placet plerisque DD. Immo non invenio aliquem, qui eam in terminis doceat, præter Præpositum & Dianam part. 5. tractat. 3. res. sol. 81. ubi eum sequitur, nullo alio allegato Auctore in particulari.

Diana.

Quidem Præpositus ait: *Quod docent Alii*; sed qui sint illi Alii, non exprimit. Neque Diana aliquos exprimit præter Præpositum. Siquidem Trullenck in exposit. Bull. Cruc. l. 1. §. 3. dub. 7. n. 2. quem affert ibidem res. sol. 89. & sequitur, solum ait: In articulo mortis, quando aliud Sacramentum non est possibile, non est improbable, posse ministrari Extremam Unctionem, etiam ab excommunicato denunciato, & tempore interdicti; quia tunc videtur habere locum Sacramenti Pœnitentiæ, & potest facere de attrito contritum.

Quid doceat de hoc puncto Trullenck.

Quòd possit in eo casu à denunciato ministrari, docent Coninck 3. p. q. 64. a. 6. dub. 2. n. 48. & Avila de Cens. 2. p. c. 6. disput. 3. dub. 3. conclus. 4. Si autem à denunciato potest tunc ministrari, poterit etiam tempore interdicti, in quo potest Pœnitentia, cujus locum in eo casu Extrema Unctio tenere videtur; v. g. si postquam ostendit signa Contritionis, amisit ulum rationis, ob idque non potest confiteri, & jam jam moritur, videtur tunc posse illi etiam tempore interdicti ministrare Extremam Unctionem, quia tunc locum Pœnitentiæ habere censetur. Ita Trullenck teste Dian. supra.

Coninck, Avila.

43.
Iudicium
Auctoris de
eius doctrina.

Sed ego dico; tali casu posse infirmo administrari aliud Sacramentum, scilicet Pœnitentiæ; cum signa Contritionis, secundum communem sententiam, sint sufficiens Confessio; adeoque casus non est ad propositum; immo contradicit sibi ipsi dum ait: Ostendit signa Contritionis, & non potest confiteri, cum illa ostensio sit Confessio sufficiens pro illo articulo: ergo in tali casu non posset ministrari Extrema Unctio ab excommunicato denunciato, si verum est, quòd solum tunc

possit ministrari, quando aliud Sacramentum non est possibile.

Cumque etiam, secundum nostram & probabilem opinionem, sola vita Catholice aetate, maximè post peccatum, sit sufficiens Confessio pro illo articulo ad accipiendam Absolutionem; videri posset, quòd juxta communem sententiam rarissimè queat ministrari hoc Sacramentum ab excommunicato denunciato, aut etiam tempore interdicti.

Verum enimverò cum non adeo certum sit, Absolutionem illam valere, & longè certius, valere Sacramentum Extremæ Unctionis; fortè aliquis dicet, Ecclesiam non velle, ut infirmus decedat abique aliquo Sacramento, quo certius æternam vivet damnationem, alioquin fortè incurrendam. Et verò ideo concedit tempore interdicti Pœnitentiam, & Eucharistiam; & quàmvis neget Extremam Unctionem, non apparet, cur id non possit intelligi, ubi & quando aliud certius aut æquè certum Sacramentum est possibile.

In facti contingentia (inquit Dian. p. 1. tract. 4. res. sol. 171.) consulti, mortibundum sensibus defitutum, qui sacram Eucharistiam & Sacramentum Pœnitentiæ non poterat recipere, fuisse omnino inungendum, etiam non haberet Bullam Cruciatæ, & esset in civitate interdictum. Et hanc sententiam docet Zambrianus de casib. temp. mortis c. 5. dub. 7. ubi sic ait: Satis probabile est licet ministrari posse & debere Extremam Unctionem morienti carenti omni privilegio, etiam tempore interdicti, & maximè, si tunc careret sensu. Ita ille, qui multas rationes adducit, & citat Henriquez lib. 3. c. 10. n. 3. in Gloss. lit. 5. & multos Viros doctos à se consultos, Exiphe Ledesma ubi sup. etiam hanc sententiam probabilem putat.

Restat modò respondere ad argumentum Ledesmae: dico igitur, quòd nec jura, nec Doctores loquuntur in casu nostro, cum negat tempore interdicti posse sine privilegio dari Extremam Unctionem; nam agunt de casu ordinario, in quo moriens recipit aliud Sacramentum, vel quando, licet non recipiat, potest tamen commodissimè adiri Iudex, qui posuit illud interdictum, ut tollat illud predicto casu: igitur nostram sententiam in favorem animarum omnino amplectendam esse puto, & illam Parochi, si casus occurrat, sine metu in praxi (me impellente & consulente) deducant. Hucusque Diana.

Ego quidem (inquit Arriaga supra n. 8.) sententem ob auctoritatem, censo etiam illam probabilem; stando tamen ratione, non videtur mihi sufficenter ad textum illum esse responsum, quia non est extraordinarius, sed valde ordinarius & frequens casus, infirmari aliquem repente, & fieri ita extra sensus, ut non possit confiteri, possit tamen accipere hoc Sacramentum.

& tamen sine ulla exceptione universaliter id prohibet Pontifex; non potest ergo explicari quasi per casum non prævisum ab ipso Pontifice.

Quod item dicebatur; intelligendam eam prohibitionem pro loco ubi abest Iudex, nec facile potest adiri, ut dispenset, mihi videtur difficile; quia aliquando imponitur interdictum in uno Episcopatu, ubi valde difficile est pro omnibus eo tempore graviter ægrotantibus adire Iudicem; sæpe item imponitur à Iudice absente: Pontifex autem absolute prohibet dari eo tempore hoc Sacramentum; ergo comprehendit omnes hos casus, nam lex quæ sine exceptione traditur, minimum comprehendit omnes casus ordinarios seu valde frequentes. Hæc ille.

46. Contra arguit Auctorem.

Sed, pace ejus, non dicit Diana, illam prohibitionem intelligendam pro loco, ubi abest Iudex, nec facile potest adiri, ut dispenset; sed è contra, pro loco, ubi adest Iudex, & facile potest adiri, ut dispenset; tali enim loco prohibetur Extrema Unctio, etiam quando aliud Sacramentum non potest suscipi; quia tunc nulla est omnino necessitas, suscipiendi hoc Sacramentum tempore interdicti, absque dispensatione.

Nec obstat: quod sapius ægrotus non possit commodè adire Iudicem, quia non sola absentia Iudicis excusat, sed insuper requiritur absentia & impossibilitas suscipiendi aliud Sacramentum, quæ impossibilitas non tam frequens est, ut sibi imaginatur Arriaga, cum ordinariè infirmi antequam inungantur, suscipiant Sacramentum Penitentiae & Eucharistiæ; & casus extraordinarius merito censeri possit, quod quis ita subito catarro obruatur, aut alio accidente moriatur, ut saltem non possit edere aliqua signa doloris, & ita sacramentaliter absolvi à peccatis. Itaque extraordinarius casus est, quod non possit facile adiri Iudex, & quod non possit infirmus suscipere aliud Sacramentum; quæ duo requiruntur secundùm Dianam supra, ut infirmo possit ministrari Extrema Unctio tempore interdicti.

47. Eius sententia.

Ego igitur non solum ob auctoritatem, sed etiam ob rationem, censeo hanc sententiam probabilem; & consequenter etiam illam quæ docet, in iisdem circumstantiis posse ministrari hoc Sacramentum à Parocho excommunicato, aut suspenso ab Ordine, etiam vitando.

Parochus solum taxatus suspensus à jurisdictione potest in defectum alterius ministrare Ext. Unct.

Dico: *suspensus ab Ordine*; quia si solum foret suspensus à jurisdictione, posset in defectum alterius eam ministrare infirmo, esset alia Sacramenta suscepisset; quoniam suspensio à jurisdictione solum prohibet actus, qui sunt intrinsecè jurisdictionis, id est, qui requirunt jurisdictionem propriè dictam, v.g. absolvere sacramentaliter, excommunicare &c. non verò qui sunt solius Ordinis, quàmvis requirant in Ministro jurisdictionem, ut licitè exercentur.

Unde tali casu non ministraret tamquam Pastor, sed tamquam simplex Sacerdos, qui in necessitate accipit licentiam ab Ecclesia.

Si autem quaeritur; an talis Parochus alteri possit dare licentiam administrandi? Summitta, inquit Suarez Disp. 44. Sect. 2. n. 5. communiter asserunt posse cum Palud. dist. 23. q. 2. in fine, Sylvest. verb. *Unct. Extr.* q. 4. & ferè Alii eodem verbo. Existimo tamen non posse per se loquendo; quia dare illam licentiam reverà est actus jurisdictionis, ut in simili dixi de Sacramento Penitentiae, contra eosdem Auctores. Dixi autem; *per se loquendo*; nam ex accidenti, propter necessitatem infirmi, ne sine hoc Sacramento moriatur, probabile est, posse id facere. Hæc ille.

48. An possit dare alteri licentiam administrandi. Suarez. Paludanus. Sylvest.

Sed contra facit; quod ipsa administratio Sacramenti non sit actus jurisdictionis propriè dictæ: ergo videtur, quod nec delegatio potestatis ministrandi (quæ solum est aliqua licentia Pastoris, qui, nisi impeditus, per se posset facere) sit actus jurisdictionis propriè dictæ, sed solum actus pastoralis officii, ut sic dicam. Cum ergo per excommunicationem, aut suspensionem à jurisdictione, non auferatur officium pastorale, sed solum impediatur, ne ipse Pastor per se istud exercent, videtur quod per alium id possit exercere; saltem in his, quæ non sunt intrinsecè jurisdictionis. Ac proinde licet concederemus, non posse eum delegare potestatem absolvendi sacramentaliter, adhuc non videtur sequi: ergo nec potest delegare seu dare licentiam administrandi Extremam Unctionem, licentiam baptizandi, distribuendi Eucharistiæ, assistendi Matrimonio &c.

49. Probatio sententiae affirmantis.

Ita docet Henriquez lib. 3. c. 13. n. 3. Parochus, inquit, licet sit excommunicatus nominatim, vel suspensus ab officio & jurisdictione, posset dare alteri Sacerdoti, etiam non exposito, licentiam unguendi: ut Episcopus potest approbare tamquam idoneos ministros pro officio audiendi Confessiones aut prædicandi: quia licentia hæc non est per se actus jurisdictionis, quàmvis non posset delegare jurisdictionem absolvendi. Hæc ille.

quam docet Henriquez.

Quid ergo faciendum, si, præter Pastorem excommunicatum vel suspensum, adsit Sacerdos non valens aliàs hoc Sacramentum ministrare? Respondetur: si tali casu Pastor posset dare licentiam, ea foret petenda. Sin minus, Ecclesia censetur eam concedere, ut docet Præpositus supra n. 45.

50. Pastor solum suspensus ab Ordine potest dare licentiam.

Certum autem est, Pastorem posse dare licentiam, non solum ad ministrandum hoc Sacramentum, sed etiam Sacramentum Penitentiae, si solum sit suspensus ab Ordine; quia hæc licentia non est actus Ordinis, sed jurisdictionis. Si ergo talis potest per se exercere actus jurisdictionis, etiam dare poterit alteri licentiam exercendi actus jurisdictionis sive propriè dictæ, ut est Absolutio sacramentalis, sive latè dictæ.

dictæ, quales sunt baptizare, distribuere Eucharistiam, administrare Extremam Unctionem, assistere Matrimonio &c.

Itaque sine licentia Parochi simplex Sacerdos sæcularis seu Regularis, non audeat extra necessitatem administrare hoc Sacramentum. De obligatione, quam habet Parochus administrandi; dicam infra, ubi de obligatione suscipiendi.

Impresentiarum quæro; an plures Sacerdotes simul, vel successivè, possint inungere eundem infirmum, in eadem infirmitate. Respondet:

CONCLUSIO III.

Ordinariè unus, in necessitate simul, & successivè plures possunt ministrare hoc Sacramentum eidem infirmo, in eadem infirmitate.

§ 1.
Probat. i.
pars Concl.
ex univer-
sali praxi.

Prima pars est communis, & satis probatur ex universali praxi Ecclesiæ Romanæ, quæ ordinariè non admittit, nisi unum Ministrum, simul inungentem, & proferentem verba essentialia formæ: *Per istam sanctam Unctionem &c.*

Ex quo patet; *ly Amen*, quod ponitur in Rit. Rom. in fine formæ, non esse verbum essentialia, cum non soleat proferri à Sacerdote inungente, nisi in defectum assistentis.

§ 2.
Quæ non
valet quod
unus Sacer-
dos inungat,
& alius pro-
ferat for-
mam?

Sed quare, inquis, non sufficit, quod unus Sacerdos inungat, & alius proferat formam? Nam forma deprecativa est, & verissimè unus potest orare, ut per actionem alterius Deus remittat infirmo peccata. Secus contingit in aliis Sacramentis, quorum forma est indicativa, & per consequens nequit verificari, nisi ille, qui dicit, v. g. *Ego te baptizo*, ipse propriis manibus, & non alienis abluat. Sed quid obstat, quod alio inungente, ego dicam: *Per istam sanctam Unctionem &c. indulgeat tibi Deus &c.* & verum dicam?

Responsio.

Respondeo; voluntas instituentis, quæ præcipua est in hoc puncto, & suo etiam modo ratio veritatis verborum; quippe qui alium movere vult aliquo obsequio, debet ipse adhibere illud, & propriis precibus voluntatem suam indicare: ergo qui unctione vult movere Deum ad remissionem peccatorum &c. ipse debet illam unctionem adhibere & propriâ prece illam suam voluntatem Deo intimare; unde habet se tunc, ac si diceret: *Per hanc Unctionem, quam ego facio, te rogo &c.* Sicuti dum Græci dicunt: *Baptizetur, seu, Baptizatur talis servus Christi*, subintelligitur, *manibus meis*.

§ 3.
Confirmat.

Confirmatur ex formis Veneta & Ambrosiana, in quibus dicitur: *Ungo te.*

Alioquin tam hæc forma baptismi: *Baptizatur &c.* potest esse vera, estò alius sit, qui abluat, quam ista: *Per istam sanctam Unctionem &c.* estò alius sit, qui inungat. Sicuti ergo dixi, præcipua, ne dicam sola, ratio hujus veritatis est voluntas Christi, quæ nobis constat ex perpetua & universali praxi Ecclesiæ tam Romanæ, quam Græcæ, à qua non est recedendum in re tanti momenti, à qua pendet valor Sacramenti.

Nec obstat; quod aliquando possit esse necessitas, v. g. si unus Sacerdos esset mutus, & alius caret manibus; nam eadem necessitas, & procul dubio major, potest occurrere in Sacramento Baptismi; & nihilominus communissima sententia requirit unicum Ministrum ad valorem Baptismi in quacumque necessitate.

Itaque in omnibus Sacramentis, quorum materia proxima est actio Ministri, semper idem est, qui proferat verba, & qui materiam applicat; nam materia proxima determinanda est per formam, ut cum ea unum Sacramentum constituat; hoc autem convenientissimè fit, quando eadem persona proferat formam, à qua fit actio. Et aliunde non est ulla ratio excipiendi hoc Sacramentum.

Immo includendum esse, colligitur ex verbis Jac. Apostoli. *Inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum.* Orent, inquit, ungentes: ergo vult eundem esse, qui orat, & qui ungit; vult enim ut unguendo oret, & unguendo orando.

Minimè, inquis, sed vult ut unus Presbyter oret, & alter inungat, alioquin cur dicitur: *Inducat Presbyteros*, & non potius: *Inducat Presbyterum*? Ideo ergo Presbyteros requirit, ut liceat unus inungat, & alter oret.

Respondet, sensum illorum verborum esse, *Inducat unum ex Presbyteris*, ut dixi Sect. 1. Conclus. 1. ita ut plurale positum sit pro singulari; vel certe, ut ait Suarez hic Disp. 43. Sect. 1. n. 1. propter reverentiam vel solemnitatem Sacramenti positum est plurale illud, ut significaretur, Sacramentum hoc cum debita pompa & solemnitate esse deferendum. Hæc ille.

Et quàmvis ubique non observetur hæc solemnitas, id est, non deferatur hoc Sacramentum assistentibus seu concomitantibus pluribus Presbyteris; attamen S. Carolus Borromeus in Concilio Mediolanensi 4. tit. Quæ pertinent ad Extre. Unctionem, salubriter statuit: *Id Extremæ Unctionis Sacramentum ministratum, quot commodè potest, Presbyteros & Clericos adhibere studeat, superpelliceo indutus, qui ipsum & ministrantem & precantem, pietatis orationibus, in eo ministerio adjuvet.*

Appositè Hesselius supra cap. 66. Propter Jacobus de pluribus loquitur, quia in primitiva Ecclesia, Episcopus cum uno alterove Sacerdote, magna cum devotione & reverentia